

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра української мови

Кваліфікаційна робота
магістра

з теми:

Зв'язок фольклорних текстів із говірками на морфологічному рівні

Виконала:

здобувачка вищої освіти 2 курсу
групи Ukr1-M23z освітньо-професійної
програми Середня освіта (Українська
мова і література) другого
(магістерського) рівня вищої Освіти
спеціальності 014 Середня Освіта
(Українська мова і література) галузі
знань 01 Освіта / Педагогіка

Гудайтес Богдана Миколаївна

Керівник:

Марчук Л.М., доктор філологічних
наук, професор кафедри української
мови

Рецензент:

Щегельський В.В., кандидат
філологічних наук, ст. викладач
кафедри історії української літератури
та компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ДІАЛЕКТИЧНОГО ТЕКСТУ ТА ФОЛЬКЛОРУ	7
1.1. Мова фольклору та мова діалекту як об'єкт лінгвістичних студій	7
1.2. Фольклорний текст як діалектографічний матеріал в українському мовознавстві.....	19
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2	
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТІВ	35
2.1. Методичні принципи викладання морфологічних особливостей фольклорних текстів	35
2.2. Прийоми та способи роботи з фольклорними текстами на уроках української мови	41
Висновки до розділу 2	52
РОЗДІЛ 3	
ЗВ'ЯЗОК ТЕКСТІВ ФОЛЬКЛОРУ З ГОВІРКАМИ НА МОРФОЛОГІЧНОМУ РІВНІ	53
3.1. Формотворення дієслів	53
3.2. Словозміна іменників	62
3.3. Словозміна прикметників	68
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77

ВСТУП

Серед найважливіших факторів, що впливають на індивідуальний розвиток етнічної спільноти виділяють мову як чинник, що тісно пов'язаний з географічним положенням, історією та етнографією, природою. З цього погляду мова трактується як семіотична система, що фіксує всі знання і уявлення про народ, зміни, що відбуваються в процесі його становлення і формування. Мова є засобом, за допомогою якого створюється і функціонує усна народна творчість. Фольклор, як одне з найцінніших явищ національної культури, є важливим джерелом для вивчення мовних особливостей народних мовних варіантів. Його роль у збереженні та передачі мовних, культурних і історичних традицій неоціненна, оскільки фольклорні твори відображають у собі специфічні риси того чи іншого діалекту. У цьому контексті важливим аспектом є вивчення зв'язку фольклорних текстів із говірками на морфологічному рівні, оскільки саме через морфологічні форми виявляються стійкі діалектні ознаки, що є важливими для дослідження мовної ситуації в різних регіонах.

Територіальні діалекти як один із природних і найяскравіших різновидів вираження української народної мови характеризується цілим рядом специфічних мовних особливостей у фонетиці, морфології, синтаксисі, словотворі, лексиці та фразеології, які містяться в мові або виходять з її використання під впливом різних факторів, що становить значний інтерес для науки. Вивчення особливостей говорів на зразках усної народної творчості дозволяє зберегти і зрозуміти традиції певних регіонів або окремих спільнот. Крім того, мова фольклору відображає особливу вимову звуків, використання лексики та граматичних конструкцій, які вже можуть бути застарілими в сучасній мові. Вивчення діалектних особливостей в фольклорних текстах на різних мовних рівнях

дозволяє розшифрувати ці зв'язки з нормативним варіантом мови в ракурсі її історичного розвитку, простежити еволюцію мовних форм. Усе це зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Метою дослідження є виявлення та опис морфологічних засобів зв'язку фольклорних текстів із говірками.

Відповідно до мети було поставлені наступні **завдання**:

- дослідити аспекти вивчення поняття фольклорних текстів у взаємодії з говірками в науковій та лінгвістичній літературі;
- описати фольклорний текст як діалектографічний матеріал в українському мовознавстві;
- визначити корпус фольклорних текстів, які віддзеркалюють лінгвальні особливості різних говіркових груп;
- проаналізувати методичні принципи викладання морфологічних особливостей фольклорних текстів в школі;
- дібрати прийоми та способи роботи з фольклорними текстами на уроках української мови;
- окреслити та охарактеризувати види засобів зв'язку текстів фольклору та говірок на морфологічному рівні;
- зробити висновки про зв'язок мови фольклорного тексту та говірок;
- з'ясувати цінність та перспективність фольклорних записів як матеріалу для вивчення особливостей народного мовлення.

Об'єкт дослідження — морфологічні особливості говірок, представлені у фольклорних текстах, що відображають мовну специфіку та діалектну варіативність українських народних говорів.

Предмет дослідження — морфологічні елементи, які виявляють діалектні риси у фольклорних текстах і демонструють взаємодію між фольклорною мовою та місцевими говірками.

Під час дослідження були використані такі **методи**: аналіз та синтез інформації, що допомогло сформувати теоретико-методологічну базу дослідження; описовий і класифікаційний методи було застосовано для дослідження значення й групування текстів фольклору з говірками на морфологічному рівні; функціональний метод допоміг з'ясувати роль діалектизмів у говірковому мовленні.

Аналіз дослідження. За останні роки українське мовознавство значно розвинулось у вивченні різних структурних рівнів українських говорів. Серед найвідоміших дослідників українських діалектичних та говіркових текстів варто відзначити авторів, таких як: Ю. Грицевич, Й. Дзендезлівський, І. Гороф'янюк, П. Гриценко, Василь та Валентина Грещуки, Г. Кобирина, Н. Коваленко, Ю. Рігер, І. Сабадош, Т. Ястремська та багато інших.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в українському мовознавстві було здійснено детальний аналіз зв'язку фольклорних текстів із говірками на морфологічному рівні, зокрема, виявлено діалектну варіативність морфологічних елементів у межах різних жанрів фольклору, встановлено їх функціональну роль та розроблено класифікацію морфологічних рис, характерних для подільського діалектного ареалу.

Практична значимість роботи визначається тим, що результати дослідження можна використовувати для написання конспектів лекцій, практичних та семінарських занять, навчальних посібників та підручників з тем, що присвячені дослідженню зв'язку фольклорних текстів із говірками на різних мовних рівнях. Сформований аналіз може стати матеріалом для розробки практичних вправ для школярів під час вивчення особливостей діалекту на уроках з української мови та літератури.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи обговорювалися на засіданнях кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. З теми роботи

виголошено науковий виступ «**Говіркові риси у подільському фольклорі: морфологічний рівень**» на науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2023–2024 навчальному році (м. Кам'янець-Подільський).

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаної літератури (74 позиції). Загальний обсяг роботи – 84 сторінки.

ВИСНОВКИ

Отже, фольклорний матеріал є важливим інструментом для вивчення фонетичних, лексичних, морфологічних та синтаксичних особливостей українських говірок, що дозволяє мовознавцям відстежити територіальне різноманіття української мови. Залучення фольклорних текстів до діалектологічних досліджень допомагає зберігати важливі мовні риси та передавати їх наступним поколінням, що має велике значення для збереження мовної спадщини України. Відсутність єдності серед лінгвістів у тлумаченні взаємозв'язку між фольклорною мовою та діалектом, ймовірно, зумовлена тим, що багато дослідників орієнтуються на публікації, які через редакторське втручання втратили значну частину інформації. Очевидно, що витoki мовних засобів, якими користуються виконавці фольклорних творів, варто шукати в місцевих говірках респондентів. Використання збірників, де збережено точне відтворення лінгвістичних особливостей усної народної творчості, підтверджує тезу про фольклор як функціонально-стильовий різновид діалекту та підкреслює евристичну цінність фольклорних записів для вивчення особливостей народного мовлення.

Питання розрізнення мови та діалекту досі залишається недостатньо вивченим, оскільки науковці ще не дійшли єдиної думки щодо чіткого виокремлення цих понять. Основними ознаками, що відрізняють мову від діалекту, є стабільність мови як загальноприйнятого засобу комунікації та унікальність діалекту, який є характерним для конкретного регіону чи соціальної групи.

У чинних шкільних програмах фольклору часто відводиться периферійне місце. Однак освоєння жанрових особливостей і своєрідності поетики окремих творів, а головне — національної самобутності фольклору різних народів світу, є надзвичайно важливим. Фольклорні твори встановлюють зв'язок з природою, історичною пам'яттю, етнічними

традиціями, що необхідно для формування національної самосвідомості – важливого фактору естетичного розвитку та морального виховання школярів.

Фольклорні тексти багаті на мовні варіанти та елементи, які дозволяють учням глибше розуміти мовні структури. Наприклад, аналіз українських народних пісень допомагає учням зрозуміти використання різних граматичних форм і лексичних одиниць в реальних комунікативних ситуаціях. Завдяки своїй захоплюючій і магічній природі, фольклор може стимулювати інтерес і мотивацію учнів до вивчення мови. Наприклад, розповіді про вампірів чи козацькі легенди можуть стати цікавими матеріалами для вивчення лексики та граматики. Методика застосування фольклорних текстів для аналізу частин мови ґрунтується на активному залученні учнів до процесу навчання через практичні завдання. Вони не лише вчать знаходити і визначати частини мови в контексті, а й розвивають критичне мислення, творчі здібності та мовленнєву активність.

У роботі проаналізовано морфологічні особливості діалектизмів у збірниках “Казки та оповідання з Поділля в записах 1850-1860-х рр.” за упорядкуванням М. Левченка та “Матеріали до української діалектології та фольклористики” О. Курило.

Фольклорний матеріал, використаний в дослідженні, підтверджує, що специфіка формування іменників, прикметників та дієслів визначається активним використанням фонетичних модифікацій давніх флексій. Однією з головних причин широкого варіанту закінчень є граматична індукція, яка виникла через стирання архаїчних закінчень у певних відмінкових позиціях, зміни родового значення іменників та взаємний вплив різних флексійних типів. Це призвело до зменшення різниці між твердими та м’якими варіантами відмінювання, зокрема в дієсловах, що проявляється у флективному переоформленні за зразком I або II дієвідмін. Серед морфологічних одиниць діалектної системи виокремлюються такі, що є характерними лише для певних говірок (наприклад, у подільських текстах

дієслівні форми минулого часу складеного типу), а також такі, що є спільними для всього південно-західного континууму (форми давального та місцевого відмінків однини іменників з флексією -ови; фонетичні зміни внаслідок місцевих особливостей рефлексії давніх флексій, зокрема родового відмінка множини іменників; нестягнуті форми прикметників у називному відмінку жіночого та середнього родів і множини).

Як бачимо, фольклорний текст, за умови його професійної фіксації, здебільшого відповідає місцевій говірці, зберігаючи характерні для неї риси, зокрема на фонетичному та морфологічному рівнях. Це свідчить про надійність, цінність і перспективність фольклорних записів як джерел для діалектографічних досліджень. Перспективою для подальших наукових досліджень є детальний аналіз діалектних фразеологічних одиниць, що містяться в збірниках "Казки та оповідання з Поділля в записах 1850-1860-х рр." за упорядкуванням М. Левченка та "Матеріали до української діалектології та фольклористики" О. Курило. Ці збірники є важливим багатим джерелом для вивчення діалектної фразеології, оскільки вони відображають мовні особливості певних регіонів України та надають можливість глибше дослідити роль фразеологічних одиниць у мовній культурі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бараннікова 1965: Бараннікова Л. І. До питання про функціонально-стилістичні відмінності діалектного мовлення. *Питання стилістики*. Саратов, 1965. Вип. 2. С. 165.
2. Бевзенко 1960: Бевзенко С. П. Історична морфологія української мови (Нариси із словозміни та словотвору). Ужгород : Закарпатське обласне товариство, 1960. 416 с.
3. Бевзенко 1980: Бевзенко С. П. Українська діалектологія. Київ : Вища шк., 1980. 246 с.
4. Борисенко 2011: Борисенко В. Така житка... Культура повсякдення українців Чорнобильського Полісся (за матеріалами етнографічної експедиції 1994 р.). Київ, 2011. 222 с.
5. Бріцина 2002: Бріцина О. Ю. Текстологічні та едіційні рішення у фольклористиці: українська наукова традиція й новітні методологічні течії. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 2002. Вип. 47, С. 83–93
6. Бріцина 2023: Бріцина О.Ю. Сучасні аспекти методики збирання народної прози. *Народна творчість та етнографія*. 2023. № 3, С. 24–34
7. Василенко 2008: Василенко Н, Іваннікова Л. Народна творчість та етнографія. 2008. №. 3. С. 112–116.
8. Вирост 1990: Вирост Й.-С. Національна самосвідомість і проблеми визначення і аналізу. *Філософська і соціологічна думка*. 1990. №7.
9. Глуховцева 2005: Глуховцева К. Д. Динаміка українських східнословобожанських говірок. Луганськ: Альмамастер, 2005. 592 с.
10. Гнатюк 1981: Гнатюк В. Вибрані статті про народну творчість: на 110-річчя народження 1871-1981 / упоряд. Б. Романенчук. Нью Йорк, 1981. Записки НТШ. Т. 201. 288 с.

11. Гнидка 2014: Гнидка К.О. Фольклорні традиції як запорука збереження культурної самобутності народу в умовах глобалізації. *Культура України* Вип. 45. 2014. С. 49-54.
12. Гороф'янюк 2013: Гороф'янюк І. Зі спостережень над фольклорними текстами як джерелом вивчення діалектного мовлення подолян. *Волинська філологічна: текст і контекст. Лінгвостилістика ХХІ століття: стан і перспективи: зб. наук. пр. / упоряд. С. К. Богдан. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. Вип. № 15. С. 68.*
13. Гороф'янюк 2011: Гороф'янюк І. В. До питання історії вивчення подільського говору. *Лінгвістичні читання : зб. наук. статей / відп. ред. О. А. Павлушенко. Вінниця : «Ландо ЛТД», 2011. Вип. 4. С. 186–199.*
14. Гороф'янюк 2013а: Подільський говір: бібліографічний покажчик / уклад. І. В. Гороф'янюк, Н. Д. Коваленко, Т. М. Тищенко. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. 141 с.
15. Гречко 2017: Гречко І. О. Позашкільна діяльність як основа розвитку творчих здібностей учнів. *Вісник педагогічної науки. Київ, 2017. № 32(4). С. 55-62.*
16. Грицевич 2022: Грицевич Ю. Діалектний компонент у фольклорних текстах із Західного Полісся : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 192 с.
17. Гриценко 2007: Гриценко П. Ю. Ідіолект і текст. *Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка : зб. наук. пр., присвячений 70-річчю від дня народження проф. С. Я. Єрмоленко / відп. ред. академік НАН України В. Г. Складенко. Київ, 2007. С. 16–43.*
18. Гриценко 2011: Гриценко П. Ю. Деякі зауваження про діалектну основу української літературної мови *Philologia slavica. До 70-го академіка Н. І. Толстого. Київ, 2011. С. 284–294.*
19. Гриценко 2014: Гриценко П. Ю. Про один тип джерел сучасних діалектологічних студій. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст. Київ, 2014. С. 145–154.*

20. Грищенко 1979: Грищенко А. П. Прикметник у системі частин мови. *Мовознавство*. 1979. № 6. С. 15–25.
21. Громик 2022: Громик Ю. Поліські діалекти в сучасній художній літературі. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 304с
22. Данилюк 2007: Данилюк Н. Діалектні явища у фольклорних записах Оскара Кольберга. Волинь філологічна: текст і контекст. *Західнополіський діалект у загальноукраїнському та всеслов'янському контекстах*. Луцьк, 2007. Вип. 4. С. 289–295.
23. Дідух-Романенко, Малаш 2021: Дідух-Романенко С., Малаш О. Левкова А. Спільна мова. Як народжуються і живуть слова. *Мовознавство*. 2021. № 1. С. 70–76.
24. Довгань 2011: Довгань О. В. Мовотворчість українських перекладачів дитячої літератури другої половини ХХ – поч. ХХІ століть: автореф. дис....на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 Українська мова / НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2011. 19 с.
25. ЕОСУ 2017: Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів, т. 7: Господарські заняття, промисли та ремесла. Київ, 2017
26. Єрмоленко 1987: Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова. Київ: Наук. думка, 1987. С. 11–12.
27. Єрмоленко 2004: Єрмоленко С. Я. Мова фольклору. *Українська мова. Енциклопедія*. 2-ге вид., випр. і доп. / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 353–354.
28. Єрмоленко 2007: Єрмоленко С.Я. Мова і українознавчий світогляд. Київ 2007
29. Єрмоленко 2008: Єрмоленко С.Я. Говіркове багатоголосся сучасної української прози. *Українознавство: науково-популярний, суспільно-політичний, культурно-мистецький журнал*. 2008. Число 1. С. 199.

30. Єрмоленко 2009: Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури у творах Степана Руданського. *У вимірах слова. Зб. наук. праць (до ювілею проф. кафедри української мови Л. Г. Савченко)*. Харків, 2009. С. 15–21.
31. Жилко 1955: Жилко Ф.Т. Нариси з діалектології української мови. Київ : Радянська школа, 1955. 315 с.
32. Жилко 1958: Жилко Ф.Т. Говори української мови. Київ, 1958. 172 с.
33. Житецький 1893: Житецький П. І. Думки про народні малоросійські думи. Київ: Редакція журналу Київ Старий, 1893. 249 с.
34. Зінчук 2008: Зінчук Р.С. Принципи аналізу іменної словозміни в діалектологічних дослідженнях. *Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. у-ту ім. Лесі Українки, 2008. № 10. С. 39-43
35. Зубрицька 2013: Зубрицька М. Методичні засади формування етнокультурної компетентності школярів. Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2013. Дрогобич: Посвіт, С. 491-496.
36. Казки та оповідання 1928: Казки та оповідання з Поділля в записах 1850-1860-х рр. / упоряд. М. Левченко. Київ, 1928. Вип. 1/2. 601 с.
37. Кирчів 1971: Кирчів Р. Ф. Український фольклор у польській літературі (період романтизму). Київ, 1971. 275 с.
38. Коваленко 2009: Коваленко Б. О. Деякі морфологічні риси подільського говору (на матеріалі роману “Люборацькі” А. Свидницького). *Studia metodologica*. Вип. 27 : Лемківський діалект у загальноукраїнському контексті / укл. : Панцьо С. Є., Свистун Н. О. Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 89–92.
39. Коваленко 2009а: Коваленко Б. О. Деякі словотвірні риси подільського говору (на матеріалі роману “Люборацькі” А. Свидницького). *Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів, присвяченої 90-річчю Кам’янець-Подільського

- національного університету : вип. 7, у 5-ти т. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. Т 2. С. 24–25.
40. Коваленко 2020: Коваленко Б.О. Від ідіолекту до літературної мови: Поділля кінця XIX – початку XX ст. Кам'янець-Подільський: ТОВ “Рута”, 2020. 392 с.
 41. Ковтун 2017: Ковтун О.В. Діалектна лексика у сучасній українській прозі в аспекті перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2017. № 28. С. 183-188.
 42. Колесса 1938: Колесса Ф. Українська усна словесність. Львів: Накладом фонду “Учітеся, брати мої”, 1938. Ч. 1-4. 643 с.
 43. Костомаров 1994: Костомаров М. І. Слов'янська міфологія / упоряд., приміт. І.П. Бетко, А.М. Полотай; вступна ст. М.Т. Яценка. Київ: Либідь, 1994. 384 с.
 44. Кузьменко 1997: Кузьменко В.І. Словник літературознавчих термінів: навч. посібник з літературознавства за оновленими програмами для вчителів та учнів середніх шкіл, професійних училищ, ліцеїв, гімназій. Київ: Укр. письменник, 1997. 298 с.
 45. Курило 1928: Курило О. Б. Матеріали до української діалектології та фольклористики. *Історично-філологічний відділ УАН*. Збірник № 85. Київ, 1928. 135 с.
 46. Матвіяс 2005: Матвіяс І. Відображення говорів у мові українських історичних пісень і народних дум. *Українська мова*. 2005. № 1. С. 5259.
 47. Матвіяс 2012: Матвіяс І. Мова українських колядок і щедрівок. *Культура слова*. 2012. Вип. 75. С. 148–155.
 48. Матеріали 2011 : Матеріали навчально-наукової лабораторії етнології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Вип. 2: Пісенні жарти з Поділля / уклад. : Коваленко Н. Д., Колотило Т. І., Щегельський В. В. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2011. 306 с.

49. Мишанич 1994: Мишанич С.В. Система жанрів в українському фольклорі. Українознавство: посіб. Київ: Зодіак-ЕКО, 1994. 343 с.
50. Німчук 1990: Німчук В. В. Діалектна стилістика. *Стилiстика української мови: зб. наук. праць*. Київ, 1990. С. 14–30.
51. Новицький 1980: Новицький О. М. Фольклористична та етнографічна діяльність А. І. Димінського. *Народна творчість та етнографія*. 1980. № 6 (166). С. 38–42.
52. Огієнко 1995: Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки. Львів: Українська Академія Друкарства; вид-во “Фенікс”при сприянні фонду “Відродження”, 1995. 46 с.
53. Павлюк 1969: Павлюк М. С. Словозміна іменників в українських говірках Румунської Добруджі. *Українська діалектна морфологія*. Київ: Наук. думка, 1969. С. 140-152;
54. Плісецький 1971: Плісецький М. М. Фольклор у книзі, його естетичне значення. *Книга, читач, сучасність: збірник статей*. Харків: РВВ Книжкові палати, 1971. 203 с.
55. Поповський 1987: Поповський А. М. Мова фольклору та художньої літератури Південної України ХІХ – початку ХХ століття : навч. посіб. Дніпропетровськ, 1987. 84 с.
56. Поповський 1988: Поповський А.М. Нормативні тенденції в мові фольклору Південної України ХІХ – початку ХХ століття: навч. посіб. Дніпро: ДДУ, 1988. 92 с.
57. Поповський 1989: Поповський А. М. Значення південно-українських степових говорів у формуванні літературно-національної мови. Дніпропетровськ, 1989. 88 с.
58. Поповський 2015: Поповський А. М. Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських говорів у формуванні української літературно-національної мови : монографія. Дніпропетровськ : ЛІРА, 2015. 292 с.

59. Поповський 2018: Поповський А. М. Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови: монографія. Дніпро: ЛІРА, 2018. 323 с.
60. Прилипко 2000: Прилипко Н. П. Подільський говір. *Українська мова. Енциклопедія* / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О (співголови), М. П. Зяблюк та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 460–461.
61. Пустовіт 2003: Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта: сутність, мета, перспективи. *Рідна школа*. 2003. №2. С. 14–18.
62. Рябець 1999: Рябець Л.В. Словозміна іменника в говірках центрально-полісько-середньонаддніпрянської суміжності: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 Українська мова. Київ, 1999. 16 с.
63. Сердега 2018: Сердега Р. Л. Мова фольклору – діалект чи наддіалект. *Лінгвістика*. 2018. № 1 (38). С. 49–62.
64. Скопненко, Цимбалюк 2007: Мала філологічна енциклопедія / упоряд. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2007. С. 426.
65. Ткачук 2020: Ткачук М. Діалектологічна цінність фольклорних джерел. *Gwary Dziś – vol. 12*. 2020, s. 59–68.
66. УНК 2024: Українські народні казки. URL: <http://surl.li/ngnwkc> .
67. УНМТ 2019: Українська народна музична творчість: навч. посіб. / упоряд. Л.С. Соколова. Харків: Друкарня МАДРИД, 2019. 126 с.
68. УНС 1946: Український народний співаник: збірник українських народніх пісень з нотами / муз. ред. С. Улицький, Б. Левицький. Мюнхен, 1946. 160 с.
69. Франко 1982: Франко І. Я. До збирачів етнографічних матеріалів. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах. Літературно-критичні праці (1903–1905)*. Київ, 1982. Т. 35. С. 412–414
70. Храмова 1992: Храмова В. До проблеми української ментальності. *Українська душа*. Київ, 1992. С.4

71. Шабліовський 2009: Шабліовський В. Є. Казковий дискурс як об'єкт наукових досліджень (на матеріалі слов'янських, англійських, німецьких, французьких, іспанських, новогрецьких народних казок). *Слов'янський світ: Зб. наук. пр.* Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2009. Вип. 7. С. 81-108.
72. Шумада 1989: Закувала зозуленька: Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки / упоряд. Н. С. Шумада. Київ: Веселка, 1989. С. 5.
73. Яворський 2015: Яворський Ю. Теоретичні засади вивчення діалектизмів у мові художньої літератури. *Лінгвостилістичні студії*. Вип. 2. 2015. С. 230–236.
74. Sierociuk 1987: Sierociuk J. Interdialekt a styl folkloru // *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*. 1987. Vol. VI. S. 37–50.